

**БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНА ПАЭТЫЧНАЯ СПАДЧЫНАЎ ПЕРАКЛАДЗЕНА
КІТАЙСКУЮ МОВУ І ЯЕ МАСТАЦКАЕ ІЛЮСТРАВАННЕ**

Чжан Юйін

Белорусский государственный университет культуры и искусств

Анотацыя. У дадзеным артыкуле ўпершыню вызначаюцца новыя навукова-даследчыя і крэатыўна-мастацкія магчымасці ў транскантынентальнай папулярызацыі беларускай народнапаэтычнай спадчыны ў сувязі з перакладам яе на кітайскую мову ў разнастайна ілюстраваных беларускіх навуковых выданнях 2017-2018 гг. Выяўляюцца тэматычныя аспекты каштоўнага фальклорнага матэрыялу, яго сувязь з выяўленчымі сродкамі графікі і ўплыў на далейшае развіццё беларуска-кітайскага культурнага супрацоўніцтва.

У 1990-х – 2010-х гг., адразу пасля ўстанаўлення дыпламатычных адносін аднавіўся прадуктыўны творчы дыялог паміж Беларуссю і Кітаем, чаму спрыяе дзяржаўная зацікаўленасць абедзвюх краін у пастаянным яго развіцці. Гэта прыўносіць у працэс культурнага абмену шмат новага, прагрэсіўнага і перспектыўнага. Безумоўным дасягненнем можна лічыць удзел Беларусі ў сусветнай выставе “ЭКСПО-2010” у Шанхаі, дзе сваім мастацкім афармленнем і змястоўнасцю экспазіцыі беларускі павільён адыграў прыкметную ролю ў шматаспектнай папулярызацыі сваёй краіны [2, с.248]. Будаўніцтва кітайскімі кампаніямі гасцініцы “Пекін” ў Мінску, Парк высокіх тэхналогій у Смалявіцкім раёне і іншыя важныя грамадскія аб’екты адкрываюць прынцыпова новыя магчымасці ў дынаміцы росту міжнародных культурных сувязяў. Выключна дынамічныя тэмпы мадэрнізацыі сучаснай КНР пры захаванні старажытных традыцый, прызнаныя ў свеце, вельмі адпавядаюць тым прынцыпам усебаковага развіцця, якіх прытрымліваецца Рэспубліка Беларусь [1].

Вялікі ўклад ў стварэнне неабходных адносін для плённых творчых кантактаў уносяць дзяржаўныя і грамадскія арганізацыі, творчыя саюзы. Дзякуючы такому працэсу, узмацняецца ўзаемная цікавасць і ўзнікаюць новыя ініцыятывы, якія дапамагаюць плённаму супрацоўніцтву. Такім чынам, стратэгічнае партнёрства паміж брацкімі дзяржавамі ў культуры, навуцы і мастацтве набывае значныя доўгатэрміновыя перспектывы развіцця [3].

Важным крокам у адкрыцці новых аспектаў шматбаковага ўзаемнага збліжэння з’яўляецца прапанова, якая паступіла ў 2016 годзе ад Кітайскай нацыянальнай акадэміі навук у Беларускаю нацыянальную акадэмію навук па лініі даследавання фальклорных традыцый беларускага народа. Кітайскі бок, які вельмі адказна ставіцца да развіцця дыялогу культур з геаграфічна-далёкай, але ідэйна-блізкай еўрапейскай краінай, жадае больш канкрэтна ўяўляць нацыянальныя асаблівасці менталітэту беларусаў, якія склаліся на працягу стагоддзяў, каб хутчэй знайсці агульную мову і, верагодна, падобныя рысы ў сваім айчынным светаўспрыманні, у сістэме жыццёвых каштоўнасцяў і т.п. І пачатак гэтага трэба шукаць, безумоўна, у фальклорных традыцыях. Таму выбар трапіў на выданне народных афарызмаў, якія складаюцца з кароткіх прыказак і прымавак, звязаных з самымі рознымі сферамі дзейнасці, духоўнага, грамадскага жыцця і да т.п.

Беларускія навукоўцы Цэнтра даследавання беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі з вялікім энтузіязмам, выкарыстоўваючы свой вялікі даследчы і выдавецкі вопыт, прыступілі да працы над першым у сваім родзе навукова-папулярызатарскім праектам. Ужо ў 2017г. пабачыла свет выданне «Прымаўкі ды прыказкі – мудрай мовы прывязкі» (з адвечнай мудрасці народнай) [4]. Яго складальнікі – вядомыя навукоўцы А. Лакотка, Т. Кухаронак,

А. Алфёрова прапанавалі для першага знаёмства з выключнымі скарбамі народнай мудрасці наступныя яе тэматычныя аспекты: прырода, гаспадарчая дзейнасць, праца, матэрыяльны побыт, духоўнае і грамадскае жыццё, чалавек і яго мараль, агульныя разважанні, розныя павучанні і назіранні.

Апроч кароткіх фальклорных тэкстаў на беларускай мове, на кожнай старонцы выдання знайшлі сваё месца яго неабходныя ёмістыя каментарыі, якія дазваляюць зразумець глыбокі сэнсавы падтэкст народных выказванняў. А побач – бездакорны пераклад усіх гэтых важных асноўных і дадатковых звестак на кітайскай мове (перакладчыкі Ван Цінфэн і А.Раманоўская).

Напрыклад, у раздзеле «Грамадскае жыццё» сустракаецца такая шматзначная прымаўка: «Адна пчала мёду не наносіць». Ніжэй – вельмі змястоўны каментарый: «Наш народ пакінуў нам мудрыя заветы: які б ты дужы, працавіты і разумны быў, адзін шмат не зробіш, толькі талакой можна выканаць любую працу, пераадолець усе перашкоды» [4, с. 45].

Няма ніякіх сумненняў у тым, што сэнс такой прымаўкі будзе блізкі і зразумелы кожнаму кітайскаму чытачу. У Кітаі спакон веку выкарыстоўваўся прынцып калектыўнай працы, калі працавітасць і зладжанасць дапамагаюць здзяйсняць сапраўдныя цуды ў стваральных справах.

Усе іншыя прыклады ў розных тэматычных раздзелах гэтага выдання на шматлікіх старонках таксама добра прадуманы і дазваляюць прадставіць лепшыя якасці беларускага народа ў самых розных жыццёвых сітуацыях. З такім выдатным народам, несумненна, сяброўства будзе моцным, надзейным, мэтазгодным і прынясе шмат важных дасягненняў нашым краінам.

Апрача тэкстаў, кожная старонка выдання добра праілюстравана. Тут – вялікая заслуга Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, педагогі, выпускнікі і студэнты якой таксама былі далучаны да новага і захапляльнага задання. Узначаліў гэтую групу вядомы беларускі графік, загадчык кафедры графікі мастацкага факультэта БДАМЮ.Хілька. Ён прапанаваў пятнаццаці аўтарам з самымі рознымі стылістычнымі схільнасцямі стварыць кожнаму па невялічкай серыі ілюстрацый да розных раздзелаў агульнага выдання. Гэтая ідэя сябе апраўдала. У кнізе няма манатоннасці, паўторнасці, аднастайнасці. Сумяшчаецца больш традыцыйнае і вельмі неардынарнае па стылю выкананне графічных ілюстрацый. Але ў гэтым і заключаецца моц фальклорных народных вобразаў, што яны не абмяжоўваюць творчай свабоды мастакоў, якія звяртаюцца да іх візуалізацыі на сучасным этапе.

Сярод аўтараў трэба назваць ужо вядомых майстроў беларускай графікі, такіх як Валерый Славук, Уладзімір Вішнеўскі, Юрый Хілька. А разам з імі - іх маладыя калегі, студэнты акадэміі: Хрысціна Іванцова, Юлія Мацура, Дар'я Петрусевіч, Фёдар Шурмялёў і інш. Усе графічныя работы былі выкананы ў 2016 г. у тэхніцы акварэлі, малюнка пяром, алоўкам, а таксама з выкарыстаннем акрылавых фарбаў, камп'ютэрнай графікі і да т.п. Трэба сказаць, што да з'яўлення такой сучаснай кітайскай ініцыятывы гэтыя беларускія графікі ніколі сумесна не стваралі так шмат кампазіцый на фольклорную тэматыку (больш за 100 ўзораў), што многае абумовіла, безумоўна, у іх далейшай творчай працы.

У 2018 г. убачыла свет наступнае выданне запланаванай пяцічасткавай серыі (з народнапаэтычнай спадчыны) «Бегла ліска каля лесу блізка» [5]. Яно стала лагічным працягам папярэдняга выдання і мае наступныя раздзелы: прырода, стыхіі і час, раслінны свет, свойскія жывёлы і птушкі, свет прыродных істот, чалавек і яго культура, гаспадарка, промыслы, рамёствы; хата і яе абсталяванне.

У складзе творчай групы ілюстратараў з'явіліся новыя ўдзельнікі з вялікім творчым вопытам: Вольга Крупянкова, Таццяна Сіплевіч, Марыя Дарожка. А сярод

самых маладых ўдзельнікаў– студэнты-графікі Юрый Бобыраў, Паліна Зюсь, Вікторыя Уткіна і інш. Што цікава, сярод маладых аўтараў жаданне ілюстраваць беларускі фальклор праявіла першая ў гісторыі акадэміі студэнтка кафедры графікі з Даніі Мацільдэ Утсэн.

Такім чынам, 110 чарговых ілюстрацый узбагацілі пошукі і знаходкі сучаснай беларускай графікі ў сферы фальклорнай спадчыны, абумоўленыя актуальным і займальным творчым заданнем. У сваю чаргу беларускія прыказкі і прымаўкі на кожнай з 262-х старонак тэксту атрымалі не толькі бездакорны пераклад на кітайскую і англійскую мовы, а таксама свае блізкія аналогіі на рускай, украінскай і польскай мовах. Трэба сказаць, што нічога падобнага яшчэ не выпускалася ў Беларусі і суседніх краінах, дзе фальклорная спадчына вельмі багатая і ва ўсіх адносінах мудрая і выхаваўча-павучальная. Вельмі сучасны і значны прыклад такога звароту да народных традыцый, самым лепшым чынам аб'ядноўвае і навукоўцаў, і мастакоў, надае іх дзейнасці вельмі адкрыўчы і мэтанакіраваны характар.

У 2010-х гг. беларуска-кітайскія навуковыя, культурныя, мастацкія сувязі перажываюць вельмі значны, нават небывалы перыяд свайго ўздыму. Фальклорныя традыцыі нашых краін як ніколі раней патрабуюць руплівага і зацікаўленага звароту да іх вечных каштоўнасцей дзеля дасягнення многіх прагрэсіўных стваральных дасягненняў, узаемаразумення і фарміравання новых перспектывы садружнасці. Народная мудрасць – вельмі важная і невычарпальная крыніца ўсіх вялікіх пачынанняў.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Ганчев П. Возрождающийся гигант. Цивилизация и философия древнего и современного Китая / П. Ганчев. – Мн: БГУ, 2006. – 390 с.
2. Китай глазами белорусов / под общей редакцией А.А. Тозика. – Мн: БЕЛГА, 2012. – 397 с.
3. Белорусско-китайские отношения в воспоминаниях белорусских послов. К 25-летию установления дипломатических отношений / под общей редакцией А.А. Тозика. – Мн: Звезда, 2017. – 211 с.
4. Прымаўкі ды прыказкі – мудрай мовы прывязкі (з адвечнай мудрасці народнай) / Аўтары ідэі, укладальнікі А.І. Лакотка, Т.І. Кухаронак, А.Г. Алфёрава. – Мн: Беларуская навука, 2017. – 135 с.
5. “Бегла ліска каля лесу блізка..” (з напроднапаэтычнай спадчыны) / Аўтары ідэі, укладальнікі А.І. Лакотка, Т.І. Кухаронак, А.Г. Алфёрава. – Мн: Беларуская навука, 2018. – 275 с.

УДК 009

ПРИБЛИЖЕНИЕ К КИТАЙСКОЙ КУЛЬТУРЕ БЕЛОРУССКИХ УЧАЩИХСЯ

Шевцова Ю.М., Юдина М.А.

Филиал МГЛУ «Лингвогуманитарный колледж»

Abstract. *The work is devoted to introducing Belarusian students to Chinese culture through intercultural communication. The study of Chinese culture allows us to join to another picture of the world, that is different from ours, and this expands our consciousness, just as Chinese people are enriched by joining Belarusian culture.*

Межкультурная коммуникация – это связь и общение между представителями различных культур, что предполагает как непосредственные контакты между людьми и их общностями, так и опосредованные формы коммуникации. Культурные связи – постоянный и существенный компонент общения между народами и государствами, в результате чего создаются, сохраняются и накапливаются ценности, нормы, знания, происходит взаимное обогащение разных культур. В современных международных документах формулируется принцип равноправия культур, что подразумевает устранение каких-